

A photograph of two children running away from the camera on a dirt path covered in fallen yellow leaves. The child on the left is wearing a bright orange hooded jacket and dark pants. The child on the right has blonde hair and is wearing a dark jacket and light-colored pants. In the background, there is a calm blue lake surrounded by trees with vibrant yellow autumn foliage. Two large, thick tree trunks are prominent in the foreground, framing the scene.

Aktörers åtaganden för miljömålen i Östergötland

Bilaga till Regionalt åtgärdsprogram för miljömålen
Nu är det dags! 50 åtgärder för Miljömålen i Östergötland

Detta dokument är en bilaga till Regionalt åtgärdsprogram för miljömålen: ”Nu är det dags!” 50 åtgärder för Miljömålen i Östergötland”. För beskrivning av tillståndet i miljön samt länets utmaningar och föreslagna åtgärder hänvisas till Regionalt åtgärdsprogram för miljömålen på Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/ostergotland

Bilagan är indelad i två olika listor. Den första listan presenterar alla aktörer i länet som har åtagit sig att utföra åtgärder för miljömålen, samt vilka åtaganden det gäller. Aktörerna presenteras i bokstavsordning. Den andra listan visar samtliga åtgärder i åtgärdsprogrammet och de aktörer som har åtagit sig att genomföra hela eller delar av åtgärden. Tanken är att denna lista ska öka möjligheterna till samverkan i länet vid utförande av åtgärder i programmet.

Under 2017 kommer Länsstyrelsen, i samverkan med berörda aktörer, följa upp åtgärdsarbetet, samt aktörernas åtaganden.

Denna bilaga kommer att uppdateras löpande på Länsstyrelsens webbplats.

Linköping, juni 2014

Innehåll

Aktörsåtaganden, i bokstavsordning	3
Samtliga åtgärder ur åtgärdsprogrammet med aktör	11

Aktörers åtaganden för miljömålen, i bokstavsordning.

Aktör	Åtgärdsåtagande	Koppling till åtgärdsprogrammet
Baroniet Adelswärd AB	Frihuggning av grova ekar.	Växter och djur åtgärd 16
Baroniet Adelswärd AB	Naturvårdande skötsel i NS-bestånd ska utföras i 100 ha. under perioden.	Skog och odling åtgärd 26
Baroniet Adelswärd AB	Granskog på fd. åkermark där frekvensen röta är stor, ska ersättas med lövskog.	Skog och odling åtgärd 29
Boxholms Skogar AB	Validering/kontroll av befintliga värdekärnor inom BSAB:s markområde.	Växter och djur åtgärd 15
Boxholms Skogar AB	Inventering och ajourhållning av NO/NS-bestånd i BSAB:s beståndsregister.	Skog och odling åtgärd 26
Boxholms Skogar AB	Revidering av åtgärdsförslag i NS-bestånd i BSAB:s beståndsregister.	Skog och odling åtgärd 26
Boxholms Skogar AB	Nedlagda inägomarker/ åkermark ska i första hand beskogas med lövskog.	Skog och odling åtgärd 29
Fastighetsägarna MittNord	Delta i dialog och samarbete kring källsortering.	Människan i miljön åtgärd 42
Finspångs kommun	Avser att använda Regionalt åtgärdsprogram för miljömålen som ett verktyg och underlag för miljöarbetet i kommunen.	
Holmen Skog AB	Naturvårdande skötsel i NS-bestånd ska utföras i 200 ha under perioden.	Skog och odling åtgärd 26
Kinda kommun	Utöva tillsyn av enskilda avlopp. Rådgivning om godkända avloppsanläggningar.	Kust och vatten åtgärd 2
Kinda kommun	Inrätta och utveckla naturreservat, kulturresevat och områdesskydd för att bevara och utveckla natur- och kulturvärden i olika landskapstyper.	Växter och djur åtgärd 24
Landstinget	Medverka vid framtagande av informationsmaterial om hälso- och miljöfrågor.	Människan i miljön åtgärd 43
Linköpings kommun	Utarbeta skötselplaner för värdefulla naturområden som detaljpaneläggs och förse vid behov nya detaljplaner med utformningsbestämmelser för naturmark i syfte att säkra och stärka dess natur- och rekreativvärden.	Växter och djur åtgärd 17 Skog och odling 31
Linköpings kommun	Utarbeta minst fem lokala åtgärdsprogram och genomföra åtgärder för att bevara och stärka de kommunala ansvarsarterna.	Växter och djur åtgärd 18
Linköpings kommun	Restaurera minst fyra igenväxta sandmiljöer och anlägga värdväxtplanteringar för att gynna mångfalden av nektarsökande och pollensamlade insekter.	Växter och djur åtgärd 19
Linköpings kommun	Anlägga faunapassager förbi vandringshinder, och förbättra lekplatser för fisk i vattendrag.	Växter och djur åtgärd 20
Linköpings kommun	Öka förutsättningarna för den biologiska mångfalden på parkmark genom bla att öka mängden död ved och döda träd där det är lämpligt, gynna jätteträd och uppkomsten av nya, gynna hålträd och informera allmänheten om värden och åtgärder för att bevara dessa.	Växter och djur åtgärd 23 Människan i miljön åtgärd 52
Linköpings kommun	Utarbeta en strategi för bildande av kommunala naturreservat och andra typer av områdesskydd och skydda minst åtta objekt enligt denna.	Växter och djur åtgärd 24
Linköpings kommun	Sköta och bevara kommunägda hagmarker med hjälp av arrendatorer/ djurhållare. Under programperioden ska ytterligare tre betesmarker restaureras.	Skog och odling åtgärd 25
Linköpings kommun	Utreda förutsättningarna och formerna för att bedriva ett hyggesfritt skogsbruk på den kommunägda skogsmarken.	Skog och odling åtgärd 37
Linköpings universitet	Ställa miljökrav i upphandlingar.	Människan i miljön åtgärd 40
Linköpings universitet	Utveckla/förbättra systemet för kemikaliehantering.	Människan i miljön åtgärd 41

Aktör	Åtgärdsåtagande	Koppling till åtgärdsprogrammet
Linköpings universitet	Öka källsortering av avfall.	Människan i miljön åtgärd 42
Linköpings universitet	Inkludera miljö- och hållbarhetsaspekter i samtliga utbildningar på Linköpings universitet.	Människan i miljön åtgärd 46
Linköpings universitet	Använda intern fond för klimatkompensation av flygresor.	Människan i miljön åtgärd 46
Linköpings universitet	Ställa energi- och resurskrav vid om- och nybyggnationer.	Människan i miljön åtgärd 51
Länsstyrelsen	Arbeta vidare med villkor som rör gödselhantering och som syftar till att begränsa risken för att näringsämnen hamnar i kust och insjövattnen.	Kust och vatten åtgärd 1
Länsstyrelsen	Föreläsa på Greppa-kurser och vid vattendragsvandringar.	Kust och vatten åtgärd 1
Länsstyrelsen	Besluta tom år 2016 om 3 naturreservat i Östergötland med fokus på vattenmiljöer.	Kust och vatten åtgärd 3 Växter och djur åtgärd 24
Länsstyrelsen	Samverka med vattenråden kring gemensamma åtgärdsprojekt, samt dela ut ca 6 miljoner i LOVA-bidrag årligen.	Kust och vatten åtgärd 3
Länsstyrelsen	Finansiera och marknadsföra möjligheterna till finansiering för projekt som syftar till att förbättra vattenmiljöer.	Kust och vatten åtgärd 3
Länsstyrelsen	Granska kommunala översiktsplaner och detaljplaner med koppling till vatten för att säkerställa att miljö kvalitetsnormer och vattenförvaltningen beaktas.	Kust och vatten åtgärd 5
Länsstyrelsen	Genomföra årlig handläggartreff för kommunerna gällande vattenskyddsområden.	Kust och vatten åtgärd 5
Länsstyrelsen	Arbeta fram flödesschema för beslutsprocessen kring vattenskyddsområden och försöka hitta förbättringsmöjligheter.	Kust och vatten åtgärd 5
Länsstyrelsen	Anordna seminarier, workshops och möten för att förankra arbetet med vattendirektivet samt utbilda kommunala politiker och tjänstemän.	Kust och vatten åtgärd 6
Länsstyrelsen	Satsa på infrastruktur i form av bredband.	Kust och vatten åtgärd 7
Länsstyrelsen	Delta i skärgårdsrådet som bl.a. hanterar VA- och avfallshantering. Bedriva mätkampanjer för att följa uttag av grundvatten i skärgårdsområdet. Dela ut LOVA-bidrag för förbättring av VA- och avfallshantering.	Kust och vatten åtgärd 7
Länsstyrelsen	Verka för bättre infrastruktur för avfallshantering samt etablering och marknadsföring av mottagningsstationer i kustlänen vid granskning av kommunala avfallsplaner.	Kust och vatten åtgärd 7 Kust och vatten åtgärd 8
Länsstyrelsen	Ge stöd till projekt/företag med skärgårdsanknytning.	Kust och vatten åtgärd 10
Länsstyrelsen	Ta fram en handlingsplan för länets förorenade områden tillhörande riskklass 1.	Kust och vatten åtgärd 11 Människan i miljön åtgärd 53
Länsstyrelsen	Inleda undersökningsfasen för 70% av Länsstyrelsens tillsynsobjekt tillhörande riskklass 2.	Kust och vatten åtgärd 11 Människan i miljön åtgärd 53

Aktör	Åtgärdsåtagande	Koppling till åtgärdsprogrammet
Länsstyrelsen	Driva på att ett gemensamt tillsynsprojekt för avloppsledningsnät genomförs inom länet.	Kust och vatten åtgärd 12
Länsstyrelsen	Ta fram och genomföra en strategi för tillsyn av Länsstyrelsens tillsynsobjekt för att minska utsläppen av övergödande ämnen.	Kust och vatten åtgärd 12
Länsstyrelsen	Starta ett projekt om läkemedelsrester i avloppsreningsverk.	Kust och vatten åtgärd 13
Länsstyrelsen	Ta fram dammägerregister som underlag för att bedriva tillsyn av vattenanläggningar och för att kunna genomföra dammsäkerhetsklassificering.	Kust och vatten åtgärd 14
Länsstyrelsen	Restaurera Lillån i form av biotopvård i vattendraget, utrivning av vandringshinder m.m.	Växter och djur åtgärd 20
Länsstyrelsen	Besluta tom år 2016 om ca 20 naturreservat i Östergötland med fokus på skydd av skogsmiljöer.	Växter och djur åtgärd 24
Länsstyrelsen	Ge stöd till projekt med koppling till exempelvis naturbeteskött.	Skog och odling åtgärd 25
Länsstyrelsen	Samverka med markägare inom ÅGP (åtgärdsprogram för hotade arter)	Skog och odling åtgärd 25
Länsstyrelsen	Samverka med markägare inom ÅGP (åtgärdsprogram för hotade arter), främst tallmiljöer.	Skog och odling åtgärd 26
Länsstyrelsen	Genomföra vattendragsvandringar.	Skog och odling åtgärd 27
Länsstyrelsen	Samverka med markägare inom ÅGP (åtgärdsprogram för hotade arter), främst ek- och tallmiljöer.	Skog och odling åtgärd 27
Länsstyrelsen	Medverka i utbildningsprojekt som Energikontoret Östra Götaland leder.	Skog och odling åtgärd 35
Länsstyrelsen	Ge stöd till projekt kopplat till hållbart uttag av skogsbränsle.	Skog och odling åtgärd 35
Länsstyrelsen	Diskutera hur transporter redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen samt bedömningsgrunder för om och när det finns behov av att reglera transporter i villkor. Diskutera utformning av villkor; interna eller externa transporter samt följdverksamhet, rådighet samt HD:s dom och MMÖD:s domar.	Människan i miljön åtgärd 39
Länsstyrelsen	Påverka företag att bli miljöcertifierade inom projekt som miljöanpassad produktutveckling, tex genom att införa det som regionalt urvalskriterium för stöd.	Människan i miljön åtgärd 40
Länsstyrelsen	Genomföra 20 st tillsynsbesök enligt det metodstöd för reachtillsyn som KemI tagit fram.	Människan i miljön åtgärd 41
Länsstyrelsen	Genomföra ett tillsynsprojekt - "hantering av kemiska ämnen på kandidat-listan".	Människan i miljön åtgärd 41
Länsstyrelsen	Se över vid vilka prövningar (inom vilka branscher) det kan vara relevant att ställa krav på ekonomisk säkerhet.	Människan i miljön åtgärd 41
Länsstyrelsen	Fortsätta att ta upp frågan om energianvändning vid alla tillståndspliktiga verksamheter.	Människan i miljön åtgärd 44
Länsstyrelsen	Genomföra utvecklingsprojekt om energiaspekter i miljöprövning.	Människan i miljön åtgärd 44
Länsstyrelsen	Ge stöd till projekt kopplat till lanthandelns energiförbrukning.	Människan i miljön åtgärd 44

Aktör	Åtgärdsåtagande	Koppling till åtgärdsprogrammet
Länsstyrelsen	Skapa länsövergripande nätverk mellan länsstyrelse, kommuner och region Östergötland för att stärka och integrera klimatanpassningsarbetet.	Människan i miljön åtgärd 49
Länsstyrelsen	Integrera klimatanpassningsaspekten i länsstyrelsens ärendehantering och myndighetsutövning bland annat vid tillståndsbeslut och utövande av tillsyn.	Människan i miljön åtgärd 49
Länsstyrelsen	Anordna seminarium för kommuner om GIS-användning i klimatanpassningsarbetet.	Människan i miljön åtgärd 49
Länsstyrelsen	Anordna seminarium för kommunala tjänstemän gällande implementering av klimatanpassningsåtgärder i översikts- och detaljplanering.	Människan i miljön åtgärd 49
Länsstyrelsen	Stödja kommunerna med att integrera klimatanpassningsfrågorna mer i Risk- och sårbarhetsanalyserna.	Människan i miljön åtgärd 49
Länsstyrelsen	Ta fram planeringsunderlag för förändrade hydrologiska förutsättningar.	Människan i miljön åtgärd 49
Länsstyrelsen	Genomföra kartläggning av samt rådgivning, tillsyn och information till dikningsföretag.	Människan i miljön åtgärd 49
Länsstyrelsen	Åtgärda två förorenade områden med mycket stor risk för människors hälsa till år 2017.	Människan i miljön åtgärd 53
Miljösamverkan Östergötland (MÖTA)	Ta fram vägledningmaterial för en effektiv tillsyn av enskilda avlopp.	Kust och vatten åtgärd 2
Miljösamverkan Östergötland (MÖTA)	Påskynda fastställande och revidering av vattenskyddsområden för att säkra den långsiktiga dricksvattentillgången i länet.	Kust och vatten åtgärd 5
Miljösamverkan Östergötland (MÖTA)	Prioritera frågor kopplat till avloppsledningsnät ex. via tillsynsprojekt och utbildningsdagar	Kust och vatten åtgärd 12
Miljösamverkan Östergötland (MÖTA)	Anordna seminarium om t.ex. Reach	Människan i miljön åtgärd 41
Miljösamverkan Östergötland (MÖTA)	Anordna utbildningsdag om energi i tillsynen.	Människan i miljön åtgärd 44
Miljösamverkan Östergötland (MÖTA)	Anordna seminarium om tillsyn vid infrastrukturarbeten	Människan i miljön åtgärd 47
Mjölby kommun	Verka för att lantbrukare ansluter sig till Greppa Näringen.	Kust och vatten åtgärd 1
Mjölby kommun	Utöva tillsyn av enskilda avlopp. Rådgivning om godkända avloppsanläggningar.	Kust och vatten åtgärd 2
Mjölby kommun	Föra dialog och samverka i gemensamma projekt längs sjöar, vattendrag och havsvikar. Ta fram vägledning kring befintliga bidrag för åtgärder med syfte att förbättra vattenmiljöer.	Kust och vatten åtgärd 3
Mjölby kommun	Sprida goda exempel på lyckade projekt, exempelvis genom att utse årets vattenmiljöprojekt.	Kust och vatten åtgärd 4
Mjölby kommun	Påskynda fastställande och revidering av vattenskyddsområden för att säkra den långsiktiga dricksvattentillgången i länet.	Kust och vatten åtgärd 5
Mjölby kommun	Utbilda kommunala politiker och tjänstemän om vattenfrågor i fysisk planering. Det rör exempelvis vattenskyddsområden och åtgärder för att nå god status enligt vattendirektivet.	Kust och vatten åtgärd 6
Mjölby kommun	Undersöka och efterbehandla förorenade områden som hindrar vattenförekomster att uppnå god status.	Kust och vatten åtgärd 11

Aktör	Åtgärdsåtagande	Koppling till åtgärdsprogrammet
Mjölby kommun	Öka tillsynen av avloppsledningsnät för att minska bräddning av orenat avloppsvatten. Vidta säkerhetsåtgärder, larma och utöva egenkontroll för att minska bräddningsriskerna. Införa ett mätetal på bräddning av orenat avloppsvatten.	Kust och vatten åtgärd 12
Mjölby kommun	Förbättra hänsyn till naturvärden i översiktsplaner. Ta fram grönstrukturplaner och naturvårdsprogram tidigt i planeringsprocessen.	Växter och djur åtgärd 17
Mjölby kommun	Förhindra igenväxning samt restaurera igenväxta sandmiljöer och rikkärr. Plantera växter i sandmiljöer som gynnar nektarsökande och pollensamlade insekter.	Växter och djur åtgärd 19
Mjölby kommun	Verka för naturligare vattenregimer i reglerade vattendrag genom att bland annat se över vattendomar, anlägga faunapassager förbi vandringshinder och genomföra biotopförbättrande åtgärder som exempelvis förbättrade lekplatser för fisk.	Växter och djur åtgärd 20
Mjölby kommun	Ge rådgivning till berörda aktörer om våtmarkernas värden och ekosystemtjänster. Information om skötsel och körning för att örebygga skador kan ingå.	Växter och djur åtgärd 21
Mjölby kommun	Sprida kunskap om möjligheterna att gynna växter och insekter vid infrastruktur som vägrenar, banvallar och kraftledningsgator.	Växter och djur åtgärd 22
Mjölby kommun	Öka förutsättningarna för biologisk mångfald på parkmark och annan offentligägd mark, exempelvis genom att öka mängden död ved och döda träd där det är lämpligt, och gynna jätteträd och hålträd. Informera allmänheten om naturvärden och åtgärder.	Växter och djur åtgärd 23
Mjölby kommun	Inrätta och utveckla naturreservat, kulturreservat och områdesskydd för att bevara och utveckla natur- och kulturvärden i olika landskapstyper.	Växter och djur åtgärd 24
Mjölby kommun	Restaurera värdefull betesmark och bevara hagmarker med hjälp av djurhållare. Samråda med myndigheter och organisationer för goda skötselplaner och prioritering av ekonomisk ersättning till de viktigaste markerna.	Skog och odlig åtgärd 25
Mjölby kommun	Säkerställa att nya översiktsplaner har förslag för brukningsbar jordbruks- och åkermark.	Skog och odlig åtgärd 31
Mjölby kommun	Anordna rådgivning och kurser om hyggesfritt skogsbruk. Utredda förutsättningarna för hyggesfritt skogsbruk på offentligägd skogsmark.	Skog och odlig åtgärd 37
Mjölby kommun	Arbeta för minskade utsläpp av miljögifter, luftföroreningar och växthusgaser genom upphandling. Miljö- och energikrav på produkter, leverantörer och transporter kan ingå. Inriktningen bör även vara att i möjligaste mån minska transportbehovet.	Människan i Miljön åtgärd 40
Mjölby kommun	Öka tillsyn och rådgivning till företag rörande hantering av farliga kemikalier.	Människan i Miljön åtgärd 41
Mjölby kommun	Öka möjligheterna för fastighetsnära källsortering. Informera hushåll och företag om källsortering samt om vikten av att minska avfallsmängderna.	Människan i Miljön åtgärd 42
Mjölby kommun	Driva branschvisa informationskampanjer till företag om nyttorna av miljöanpassade produkter och tjänster. Öka information till allmänheten om miljöfarliga ämnen och produkter och bra alternativ.	Människan i Miljön åtgärd 43
Mjölby kommun	Arbeta för att översikts- och detaljplaner bidrar till minskat totalt transportbehov och ökad andel gående och resande med kollektivtrafik och cykel. Nyttja resurser i Länstransportplanen i samma syfte.	Människan i Miljön åtgärd 47
Mjölby kommun	Utveckla kollektivtrafiken, exempelvis genom bussfiler, ökad turtäthet och ökad tillgänglighet för funktionshindrade. Nyttja investeringarna kring Ostlänken för att gynna gång-, cykel- och kollektivtrafik.	Människan i miljön åtgärd 48

Aktör	Åtgärdsåtagande	Koppling till åtgärdsprogrammet
Mjölby kommun	Ta hänsyn till klimatanpassning i samhällsplaneringen.	Människan i miljön åtgärd 49
Mjölby kommun	Öka möjligheten till rekreation och friluftsliv i skogar. Sprida information om skogens värden. Arrangera kurser om skötsel av tätortsnära skogar.	Människan i miljön åtgärd 52
Motala kommun	Utöva tillsyn av enskilda avlopp. Rådgivning om godkända avloppsanläggningar.	Kust och vatten åtgärd 2
Motala kommun	Arbeta för dialog och samverkan i vattenfrågor genom administration och/eller deltagande i förekommande samverkansforum i frågor som rör vatten (tex vattenråd och vattenvårdsförbund)	Kust och vatten åtgärd 3
Motala kommun	Påskynda fastställande och revidering av vattenskyddsområden för att säkra den långsiktiga dricksvattentillgången i länet.	Kust och vatten åtgärd 5
Motala kommun	Tillsyn av områden som hindrar vattenförekomster att uppnå god status.	Kust och vatten åtgärd 11
Motala kommun	Öka tillsynen av avloppsledningsnät för att minska bräddning av orenat avloppsvatten. Vidta säkerhetsåtgärder, larma och utöva egenkontroll för att minska bräddningsriskerna. Införa ett måttetal på bräddning av orenat avloppsvatten.	Kust och vatten åtgärd 12
Motala kommun	Arbeta med en aktiv skogsförvaltning där naturvårdande åtgärder såsom frihuggning av grova ekar, samt plantering av ny ädellövskog är en viktig del av naturvårdsarbetet.	Växter och djur åtgärd 16
Motala kommun	Förbättra hänsyn till naturvärden i översiktsplaner. Ta fram grönstrukturplaner och naturvårdsprogram tidigt i planeringsprocessen.	Växter och djur åtgärd 17
Motala kommun	Genomföra åtgärder för att bevara och stärka kommunernas ansvarsarter.	Växter och djur åtgärd 18
Motala kommun	Förhindra igenväxning samt restaurera igenväxta sandmiljöer och rikkärr. Plantera växter i sandmiljöer som gynnar nektarsökande och pollensamlade insekter.	Växter och djur åtgärd 19
Motala kommun	Sprida kunskap om möjligheterna att gynna växter och insekter vid infrastruktur som vägrenar, banvallar och kraftledningsgator.	Växter och djur åtgärd 22
Motala kommun	Öka förutsättningarna för biologisk mångfald på parkmark och annan offentligägd mark, exempelvis genom att öka mängden död ved och döda träd där det är lämpligt, och gynna jätteträd och hålträd. Informera allmänheten om naturvärden och åtgärder.	Växter och djur åtgärd 23
Motala kommun	Inrätta och utveckla naturreservat, kulturresevat och områdesskydd för att bevara och utveckla natur- och kulturvärden i olika landskapstyper.	Växter och djur åtgärd 24
Motala kommun	Anordna rådgivning och kurser om hyggesfritt skogsbruk. Utreda förutsättningarna för hyggesfritt skogsbruk på offentligägd skogsmark.	Skog och odling åtgärd 37
Motala kommun	Arbeta för minskade utsläpp av miljögifter, luftföroreningar och växthusgaser genom upphandling. Miljö- och energikrav på produkter, leverantörer och transporter kan ingå. Inriktningen bör även vara att i möjligaste mån minska transportbehovet.	Människan i Miljön åtgärd 40
Motala kommun	Utöva tillsyn och information till företag rörande hantering av farliga kemikalier.	Människan i Miljön åtgärd 41
Motala kommun	Öka möjligheterna för fastighetsnära källsortering. Informera hushåll och företag om källsortering samt om vikten av att minska avfallsmängderna.	Människan i Miljön åtgärd 42
Motala kommun	Öka information till allmänheten om miljöfarliga ämnen och produkter och bra alternativ t.ex. genom information på kommunens hemsida.	Människan i Miljön åtgärd 43
Motala kommun	Öka information till allmänheten om hur beteende och konsumtion påverkar energianvändning och klimat.	Människan i Miljön åtgärd 46
Motala kommun	Ta hänsyn till klimatanpassning i samhällsplaneringen.	Människan i miljön åtgärd 49
Motala kommun	Öka insatserna för att byggnader efter renovering och vid nybyggnation sak bli mer energieffektiva och miljöanpassade. Se över möjligheterna till mikroproduktion av förnybar el, samt anläggande av gröna tak.	Människan i Miljön åtgärd 51

Aktör	Åtgärdsåtagande	Koppling till åtgärdsprogrammet
Motala kommun	Öka möjligheten till rekreation och friluftsliv i skogar. Sprida information om skogens värden. Arrangera kurser om skötsel av tätortsnära skogar.	Människan i Miljön åtgärd 52
Naturskyddsföreningen	Utmärkelse av årets skogsbrukare.	Skog och odling åtgärd 36
Naturskyddsföreningen i dialog med Visit Östergötland och andra informationsspridare	Förbättra information till turister och allmänheten om förekomst av naturvärdesskogar respektive strövskogar.	Människan i Miljön åtgärd 52 Växter och djur åtgärd 23
Norrköping Vatten och Avfall AB	Driva branschvisa informationskampanjer till företag om nyttorna av miljöanpassade produkter och tjänster. Öka information till allmänheten om miljöfarliga ämnen och produkter och bra alternativ.	Människan i Miljön åtgärd 43
Norrköping Vatten och Avfall AB	Fortsätta kartlägga och minska energianvändningen i industrins byggnader och processer.	Människan i Miljön åtgärd 44
Norrköpings kommun	Anger att de arbetar med flertalet åtgärder i åtgärdsprogrammet utifrån de kommunala målen.	
Skogsstyrelsen	Nyckelbiotoper och områden med höga naturvärden inventeras och registreras löpande samt berörda markägare informeras.	Växter och djur åtgärd 15
Skogsstyrelsen	Genomföra kurser för att implementera de nya målbilderna avseende natur, mark och vatten samt kultur.	Skog och odling åtgärd 27
Skogsstyrelsen	Genomföra fortlöpande kursen "Natur och kulturmiljövård", för entreprenörer och tjänstemän verksamma inom skogsbruket.	Skog och odling åtgärd 33
Skogsstyrelsen	Anordna studiebesök om bioenergi för skogsägare i Kinda och Ydre kommun samt en informationsträff i fält.	Skog och odling åtgärd 35
Skogsstyrelsen	Minst 20 skogsägare, eller andra verksamma inom skogsbruket ska få rådgivning/information om hyggesfritt skogsbruk. Genomföra 1 kurs om hyggesfritt skogsbruk. Samtliga kommuner i länet kommer att tillfrågas om intresse att medverka till att öka andelen hyggesfritt skogsbruk inom den kommunalägda skogen.	Skog och odling åtgärd 37
Skogsstyrelsen	Anordna studiebesök där askåterföring ingår som en del av programmet.	Skog och odling åtgärd 38
Söderköpings kommun	Avser att använda Regionalt åtgärdsprogram för miljömålen som stöd och verktyg vid översiktsplanering och arbete med miljöprogram.	
Södra skogsägarna	Genomföra naturvårdande skötsel i NS-bestånd i skogen.	Skog och odling åtgärd 26
Södra skogsägarna	Genomföra kampanjen Skogens vatten.	Skog och odling åtgärd 27
Södra skogsägarna	Införa markskoningsgaranti.	Skog och odling åtgärd 27
Södra skogsägarna	Implementera målbilder för god miljöhänsyn inom ramen för dialogprojektet.	Skog och odling åtgärd 27
Södra skogsägarna	Arbeta med sociala värden och medverka till att öka tillgänglighet och kunskap om skogens nyttigheter, produktion, naturvärden och upplevelser. Framtagande av faktamaterial.	Skog och odling åtgärd 52
Tekniska Verken	Genomföra projekt med försök med ny teknik för rening av läkemedelsrester i avloppsreningsverk.	Kust och vatten åtgärd 13
Valdemarsviks kommun	Utöva tillsyn av enskilda avlopp. Rådgivning om godkända avloppsanläggningar.	Kust och vatten åtgärd 2
Valdemarsviks kommun	Påskynda fastställande och revidering av vattenskyddsområden för att säkra den långsiktiga dricksvattentillgången i länet.	Kust och vatten åtgärd 5

Aktör	Åtgärdsåtagande	Koppling till åtgärdsprogrammet
Valdemarsviks kommun	Etablera och marknadsföra mottagningsstationer för toalettavfall från fritidsbåtar i gästhamnar. Även marknadsföra sopstationer och mottagningsstationer för miljöfarligt avfall.	Kust och vatten åtgärd 8
Valdemarsviks kommun	Marknadsföra skärgårdens natur- och kulturvärden genom guidningar, vandringsleder, skyltar och elektronisk information. Sprida goda exempel på lönsamma företag med skärgårdsanknytning.	Kust och vatten åtgärd 10
Valdemarsviks kommun	Säkerställa att nya översiktsplaner har förslag för brukningsbar jordbruks- och åkermark.	Skog och odling åtgärd 31
Valdemarsviks kommun	Ta hänsyn till klimatanpassning i samhällsplaneringen.	Människan i miljön åtgärd 49
Åtvidabergs kommun	Utöva tillsyn av enskilda avlopp. Rådgivning om godkända avloppsanläggningar.	Kust och vatten åtgärd 2
Åtvidabergs kommun	Förbättra hänsyn till naturvärden i översiktsplaner. Ta fram eller använda gröstrukturplaner och naturvårdsprogram tidigt i planeringsprocessen.	Växter och djur åtgärd 17
Åtvidabergs kommun	Öka förutsättningarna för biologisk mångfald på parkmark och annan offentligägd mark, exempelvis genom att öka mängden död ved och döda träd där det är lämpligt, och gynna jätteträd och hålträd. Informera allmänheten om naturvärden och åtgärder.	Växter och djur åtgärd 23
Åtvidabergs kommun	Säkerställa att nya översiktsplaner har förslag för brukningsbar jordbruks- och åkermark.	Skog och odling åtgärd 31
Åtvidabergs kommun	Driva ett tillsynsprojekt där frågan om hantering av farliga kemikalier tas upp.	Människan i miljön åtgärd 41
Åtvidabergs kommun	Arbeta för att översikts- och detaljplaner bidrar till minskat totalt transportbehov och ökad andel gående och resande med kollektivtrafik och cykel. Nyttja resurser i Länstransportplanen i samma syfte.	Människan i miljön åtgärd 47
Åtvidabergs kommun	Utveckla kollektivtrafiken, exempelvis genom bussfiler, ökad turtäthet och ökad tillgänglighet för funktionshindrade. Nyttja investeringarna kring Ostlänken för att gynna gång-, cykel- och kollektivtrafik.	Människan i miljön åtgärd 48
Åtvidabergs kommun	Ta hänsyn till klimatanpassning i samhällsplaneringen.	Människan i miljön åtgärd 49
Åtvidabergs vatten och renhållning AB	Föreslagna åtgärder för VA och avfall i Regionalt åtgärdsprogram för miljömålen är en del i kommunens avfallsplan och VA-plan.	
Ödeshögs kommun	Regionalt åtgärdsprogram för miljömålen ligger till grund och är ett verktyg för miljöarbetet i kommunen.	
Östergötlands museum	Bidra med kunskap för att anpassa standarden i kulturhistoriska lokaler så att de kan användas till näringsverksamhet.	Människan i miljön åtgärd 50

Samtliga åtgärder i åtgärdsprogrammet, samt aktörer som åtagit sig att genomföra respektive åtgärd

Åtaganden för Kust och vatten

Åtgärd	Aktör
1 Verka för att lantbrukare ansluter sig till Greppa Näringen.	Mjölby kommun, Länsstyrelsen
2 Utöva tillsyn av enskilda avlopp. Rådgivning om godkända avloppsanläggningar.	Kinda kommun, Mjölby kommun, Motala kommun, Valdemarsviks kommun, Åtvidabergs kommun Miljösamverkan Östergötland
3 Föra dialog och samverka i gemensamma projekt längs sjöar, vattendrag och havsvikar. Ta fram vägledning kring befintliga bidrag för åtgärder med syfte att förbättra vattenmiljöer.	Mjölby kommun, Motala kommun Länsstyrelsen
4 Sprida goda exempel på lyckade projekt, exempelvis genom att utse årets vattenmiljöprojekt.	Mjölby kommun
5 Påskynda fastställande och revidering av vattenskyddsområden för att säkra den långsiktiga dricksvattentillgången i länet.	Mjölby kommun, Motala kommun Valdemarsviks kommun Miljösamverkan Östergötland Länsstyrelsen
6 Utbilda kommunala politiker och tjänstemän om vattenfrågor i fysisk planering. Det rör exempelvis vattenskyddsområden och åtgärder för att nå god status enligt vattendirektivet.	Mjölby kommun Länsstyrelsen
7 Förbättra infrastruktur i skärgården för VA- och avfallshantering samt bredband.	Länsstyrelsen
8 Etablera och marknadsföra mottagningsstationer för toalettavfall från fritidsbåtar i gästhamnar. Även marknadsföra sopstationer och mottagningsstationer för miljöfarligt avfall.	Valdemarsviks kommun Länsstyrelsen
9 Öka tillgängligheten av alkylatbensin på pump vid bensinstationer.	
10 Marknadsföra skärgårdens natur- och kulturvärden genom guidningar, vandringsleder, skyltar och elektronisk information. Sprida goda exempel på lönsamma företag med skärgårdsanknytning. Insatser kan även gälla större insjöar och vattendrag i länet.	Valdemarsviks kommun Länsstyrelsen
11 Undersöka och efterbehandla förorenade områden som hindrar vattenförekomster att uppnå god status.	Mjölby kommun, Motala kommun Länsstyrelsen
12 Öka tillsynen av avloppsledningsnät för att minska bräddning av orenat avloppsvatten. Vidta säkerhetsåtgärder, larma och utöva egenkontroll för att minska bräddningsriskerna. Införa ett mätetal på bräddning av orenat avloppsvatten.	Mjölby kommun, Motala kommun Miljösamverkan Östergötland Länsstyrelsen
13 Genomföra pilotprojekt för ny teknik för rening av läkemedelsrester i avloppsreningsverk.	Länsstyrelsen, Tekniska Verken
14 Genomföra dammsäkerhetsklassificering.	Länsstyrelsen

Åtaganden för Växter och djur

Åtgärd	Aktör
15 Inventera och registrera nyfunna nyckelbiotoper, värdetrakter och objekt med höga naturvärden i skogen.	Boxholms skogar AB Sogsstyrelsen
16 Röja och frihugga runt grova ekar. Säkerställa föryngring till de gamla ekarna.	Baroniet Adelsvärd AB Motala kommun
17 Förbättra hänsyn till naturvärden i översiktsplaner. Ta fram grönstrukturplaner och naturvårdsprogram tidigt i planeringsprocessen.	Linköpings kommun Mjölby kommun Motala kommun Åtvidabergs kommun
18 Genomföra åtgärder för att bevara och stärka kommunernas ansvarsarter.	Linköpings kommun Motala kommun
19 Förhindra igenväxning samt restaurera igenväxta sandmiljöer och rikkärr. Plantera växter i sandmiljöer som gynnar nektarsökande och pollensamlade insekter.	Linköpings kommun Mjölby kommun Motala kommun
20 Verka för naturligare vattenregimer i reglerade vattendrag, genom att bland annat se över vattendomar, anlägga faunapassager förbi vandringshinder, och genomföra biotopförbättrande åtgärder som exempelvis förbättrade lekplatser för fisk.	Linköpings kommun Mjölby kommun Länsstyrelsen
21 Ge rådgivning till berörda aktörer om våtmarkernas värden och ekosystemtjänster. Information om skötsel och körning för att förebygga skador kan ingå.	Mjölby kommun
22 Sprida kunskap om möjligheterna att gynna växter och insekter vid infrastruktur som vägrenar, banvallar och kraftledningsgator.	Mjölby kommun Motala kommun
23 Öka förutsättningarna för biologisk mångfald på parkmark och annan offentligägd mark, exempelvis genom att öka mängden död ved och döda träd där det är lämpligt, och gynna jätteträd och hålträd. Informera allmänheten om naturvärden och åtgärder.	Linköpings kommun Mjölby kommun Motala kommun Åtvidabergs kommun Naturskyddsföreningen i dialog med Visit Östergötland och andra informationspridare
24 Inrätta och utveckla naturreservat, kulturreservat och områdesskydd för att bevara och utveckla natur- och kulturvärden i olika landskapstyper.	Kinda kommun Linköpings kommun Mjölby kommun Motala kommun Länsstyrelsen

Åtaganden för Skog och odling

Åtgärd	Aktör
25 Restaurera värdefull betesmark och bevara hagmarker med hjälp av djurhållare. Samråda med myndigheter och organisationer för goda skötselplaner och prioritering av ekonomisk ersättning till de viktigaste markerna.	Linköpings kommun Mjölby kommun Länsstyrelsen
26 Genomföra naturvårdande skötsel i NS-bestånd (bestånd som kräver återkommande skötsel för bevarande av naturvärden) i skogen.	Baroniet Adelswärd AB Boxholms skogar AB Holmen Skog AB Södra skogsägarna Länsstyrelsen
27 Förbättra kvaliteten på miljöhänsynen i skogen. Detta görs bland annat genom att anordna fältnöten med skogsnäring, markägare och organisationer för dialog om miljöhänsyn. Och genom implementering av målbilder för god miljöhänsyn i skogsbruket.	Södra skogsägarna Länsstyrelsen Skogsstyrelsen
28 Anpassa viltstammar och fodertillgång så att det är möjligt att föryngra med tall och lövskog på lämplig mark.	
29 Nyplantera lövskog på f.d. jordbruksmark och nyplantera tall på lämpliga marker.	Baroniet Adelswärd AB Boxholms skogar AB
30 Öka arealen frivilliga avsättningar med höga naturvärden. Säkerställa att avsatta arealer har en god sammansättning av trädslag och bra bördighet.	
31 Säkerställa att nya översiktsplaner har förslag för brukningsbar jordbruks- och skogsmark.	Linköpings kommun Mjölby kommun Valdemarsviks kommun Åtvidabergs kommun
32 Anordna utbildning för odlingsrådgivare om jordbrukets påverkan på miljön. Införa ökad miljöhänsyn i rådgivningen.	
33 Anordna kurser för skogstjänstemän och entreprenörer om kulturmiljövård och fornlämningar i skogen.	Skogsstyrelsen
34 Säkerställa att utbildning om natur- och kulturvärden och åtgärder ingår i grundutbildningen i skogs- och lantbruksskolor.	
35 Anordna utbildning i hållbart uttag av skogsbränsle.	Länsstyrelsen Skogsstyrelsen
36 Sprida goda exempel genom att utse "årets skogsbrukare".	Naturskyddsföreningen
37 Anordna rådgivning och kurser om hyggesfritt skogsbruk. Utredda förutsättningarna för hyggesfritt skogsbruk på offentligägd skogsmark.	Linköpings kommun Mjölby kommun Motala kommun Skogsstyrelsen
38 Anordna utbildning om askåterföring på skogsmark. Återföra aska av god kvalitet till skogsmark.	Skogsstyrelsen

Åtaganden för Människan i miljön

Åtgärd	Aktör
39 Verka för energieffektivare godstransporter och effektiv citylogistik. Särskild hänsyn bör tas vid ruttoptimering av farligt gods. Se över möjligheterna att utveckla och använda befintlig spårinfrastruktur. Utbilda förare i sparsam körning, öka fyllnadsgraden i fordon samt utnyttja den fysiska planering som ett verktyg.	Länsstyrelsen
40 Arbeta för minskade utsläpp av miljögifter, luftföroreningar och växthusgaser genom upphandling. Miljö- och energikrav på produkter, leverantörer och transporter kan ingå. Inriktningen bör även vara att i möjligaste mån minska transportbehovet.	Mjölby kommun, Motala kommun Linköpings universitet Länsstyrelsen
41 Öka tillsyn och rådgivning till företag rörande hantering av farliga kemikalier.	Mjölby kommun, Motala kommun Åtvidabergs kommun, Linköpings universitet, Länsstyrelsen Miljösamverkan Östergötland
42 Öka möjligheterna för fastighetsnära källsortering. Informera hushåll och företag om källsortering samt om vikten av att minska avfallsmängderna.	Linköpings universitet, Mjölby kommun, Motala kommun, Fastighetsägarna MittNord
43 Driva branschvisa informationskampanjer till företag om nyttorna av miljöanpassade produkter och tjänster. Öka information till allmänheten om miljöfarliga ämnen och produkter och bra alternativ.	Landstinget Mjölby kommun, Motala kommun Norrköping Vatten och Avfall
44 Fortsätta kartlägga energianvändningen i industrins byggnader och processer, samt arbeta för minskad energiåtgång och ökad energieffektivitet bland annat genom utvecklad energitillsyn och utbildningsinsatser.	Norrköping Vatten och Avfall Länsstyrelsen Miljösamverkan Östergötland
45 Utveckla infrastruktur för biodrivmedel till hela länet, samt infrastruktur för laddstolpar i högtrafikerade stråk.	
46 Öka informationen till allmänheten om hur beteende och konsumtion påverkar energianvändning och klimat.	Linköpings universitet Motala kommun
47 Arbeta för att översikts- och detaljplaner bidrar till minskat totalt transportbehov och ökad andel gående och resande med kollektivtrafik och cykel. Nyttja resurser i Länstransportplanen i samma syfte.	Mjölby kommun Åtvidabergs kommun Miljösamverkan Östergötland
48 Utveckla kollektivtrafiken, exempelvis genom bussfiler, ökad turtäthet och ökad tillgänglighet för funktionshindrade. Nyttja investeringarna kring Ostlänken för att gynna gång-, cykel- och kollektivtrafik.	Mjölby kommun Åtvidabergs kommun
49 Ta hänsyn till klimatanpassning i samhällsplaneringen.	Mjölby kommun, Motala kommun, Valdemarsviks kommun, Åtvidabergs kommun, Länsstyrelsen
50 Anpassa standarden i kulturhistoriska lokaler så att de kan användas till näringsverksamhet.	Östergötlands museum
51 Öka insatserna för att byggnader efter renovering och nybyggnation ska bli mer energieffektiva och miljöanpassade. Se över möjligheterna till mikroproduktion av förnybar el, samt anläggande av gröna tak.	Motala kommun Linköpings universitet
52 Öka möjligheten till rekreation och friluftsliv i skogar. Sprida information om skogens värden. Arrangera kurser om skötsel av tätortsnära skogar.	Södra skogsägarna, Linköpings kommun, Mjölby kommun, Motala kommun, Naturskyddsföreningen i dialog med Visit Östergötland och andra informationspridare
53 Undersöka och efterbehandla förorenade områden med mycket stor risk eller stor risk för människors hälsa.	Länsstyrelsen

Titel Aktörers åtaganden för miljömålen i Östergötland,
Bilaga till Regionalt åtgärdsprogram för miljömål
”Nu är det dags! 50 åtgärder för Miljömålen i Östergötland”
Utgiven av Länsstyrelsen Östergötland, 2014
Foto framsida Sara Jonsson van der Heijden, Adelsnäs
Foto baksida Länsstyrelsen Östergötland, Vattenklöver
Grafisk produktion och formgivning
Maria Åslund, Länsstyrelsen Östergötland
Tryck Länsstyrelsen Östergötland

Miljömål i Östergötland